

**Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»
Факультет інформатики та обчислювальної техніки
Кафедра обчислювальної техніки**

**Лабораторна робота №2
З дисципліни «Методи оптимізації та планування»
ПРОВЕДЕННЯ ДВОФАКТОРНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ З
ВИКОРИСТАННЯМ ЛІНІЙНОГО РІВНЯННЯ РЕГРЕСІЇ**

*ВИКОНАВ:
Студент II курсу
ФІОТ
Групи ІО-91
Варіант № 12
Кондратюк Павло І.*

*ПЕРЕВІРИВ:
Регіда П.Г.*

Київ 2021 р.

Мета:

Провести двофакторний експеримент, перевірити однорідність дисперсії за критерієм Романовського, отримати коефіцієнти рівняння регресії, провести натуралізацію рівняння регресії.

Варіант завдання:

Варіант	X ₁		X ₂	
	min	max	min	max
112	-40	20	-35	15

$$Y_{\min} = (30 - 12) * 10 = 180$$

$$Y_{\max} = (20 - 12) * 10 = 80$$

Код:

```
import random as rand
import math
variant = 12
m = 6
y_max = (30 - variant) * 10
y_min = (20 - variant) * 10
x1_min, x1_max, x2_min, x2_max = -40, 20, -35, 15
xn = [[-1, -1], [1, -1], [-1, 1]]
def averageY(list):
    avY = []
    for i in range(len(list)):
        s = 0
        for j in list[i]:
            s += j
        avY.append(s / len(list[i]))
    return avY
def dispersion(list):
    disp = []
    for i in range(len(list)):
        s = 0
        for j in list[i]:
            s += (j - averageY(list)[i]) * (j - averageY(list)[i])
        disp.append(s / len(list[i]))
    return disp
def fuv(u, v):
    if u >= v:
        return u / v
    else:
        return v / u
def discriminant(x11, x12, x13, x21, x22, x23, x31, x32, x33):
    return x11 * x22 * x33 + x12 * x23 * x31 + x32 * x21 * x13 - x13 * x22 * x31 - x32 * x23 * x11 - x12 * x21 * x33

y = [[rand.randint(y_min, y_max) for j in range(6)] for i in range(3)]
avY = averageY(y)

sigmaTeta = math.sqrt((2 * (2 * m - 2)) / (m * (m - 4)))

Fuv = []
teta = []
Ruv = []
```

```

Fuv.append(fuv(dispersion(y)[0], dispersion(y)[1]))
Fuv.append(fuv(dispersion(y)[2], dispersion(y)[0]))
Fuv.append(fuv(dispersion(y)[2], dispersion(y)[1]))

teta.append(((m - 2) / m) * Fuv[0])
teta.append(((m - 2) / m) * Fuv[1])
teta.append(((m - 2) / m) * Fuv[2])

Ruv.append(abs(teta[0] - 1) / sigmaTeta)
Ruv.append(abs(teta[1] - 1) / sigmaTeta)
Ruv.append(abs(teta[2] - 1) / sigmaTeta)

Rkr = 2

for i in range(len(Ruv)):
    if Ruv[i] > Rkr:
        print('Помилка, повторіть експеримент')

mx1 = (xn[0][0] + xn[1][0] + xn[2][0]) / 3
mx2 = (xn[0][1] + xn[1][1] + xn[2][1]) / 3
my = (avY[0] + avY[1] + avY[2]) / 3

a1 = (xn[0][0] ** 2 + xn[1][0] ** 2 + xn[2][0] ** 2) / 3
a2 = (xn[0][0] * xn[0][1] + xn[1][0] * xn[1][1] + xn[2][0] * xn[2][1]) / 3
a3 = (xn[0][1] ** 2 + xn[1][1] ** 2 + xn[2][1] ** 2) / 3

a11 = (xn[0][0] * avY[0] + xn[1][0] * avY[1] + xn[2][0] * avY[2]) / 3
a22 = (xn[0][1] * avY[0] + xn[1][1] * avY[1] + xn[2][1] * avY[2]) / 3

b0 = discriminant(my, mx1, mx2, a11, a1, a2, a22, a2, a3) / discriminant(1, mx1, mx2,
mx1, a1, a2, mx2, a2, a3)
b1 = discriminant(1, my, mx2, mx1, a11, a2, mx2, a22, a3) / discriminant(1, mx1, mx2,
mx1, a1, a2, mx2, a2, a3)
b2 = discriminant(1, mx1, my, mx1, a1, a11, mx2, a2, a22) / discriminant(1, mx1, mx2,
mx1, a1, a2, mx2, a2, a3)

y_pr1 = b0 + b1 * xn[0][0] + b2 * xn[0][1]
y_pr2 = b0 + b1 * xn[1][0] + b2 * xn[1][1]
y_pr3 = b0 + b1 * xn[2][0] + b2 * xn[2][1]

dx1 = abs(x1_max - x1_min) / 2
dx2 = abs(x2_max - x2_min) / 2
x10 = (x1_max + x1_min) / 2
x20 = (x2_max + x2_min) / 2

koef0 = b0 - (b1 * x10 / dx1) - (b2 * x20 / dx2)
koef1 = b1 / dx1
koef2 = b2 / dx2

yP1 = koef0 + koef1 * x1_min + koef2 * x2_min
yP2 = koef0 + koef1 * x1_max + koef2 * x2_min
yP3 = koef0 + koef1 * x1_min + koef2 * x2_max

print('Матриця планування для m =', m)
for i in range(3):
    print(y[i])
print('Експериментальні значення критерію Романовського:')
for i in range(3):
    print(Ruv[i])

```

```

print('Натуралізовані коефіцієнти: \na0 =', round(koef0, 4), 'a1 =', round(koef1, 4),
      'a2 =', round(koef2, 4))
print('У практичний ', round(y_pr1, 4), round(y_pr2, 4), round(y_pr3, 4),
      '\nУ середній', round(avY[0], 4), round(avY[1], 4), round(avY[2], 4))
print('У практичний норм.', round(yP1, 4), round(yP2, 4), round(yP3, 4))

```

Результат виконання роботи:

"C:\Users\Office user\PycharmProjects\untitled1\venv\Scripts\python.exe" "C:/Users/Office user/.PyCharmCE2019.3/config/scratches/2lab/lab2.py"

Матриця планування для $m = 6$

[150, 173, 130, 174, 98, 165]

[117, 102, 123, 148, 132, 118]

[154, 163, 145, 132, 144, 96]

Експериментальні значення критерію Романовського:

1.114774775774997

0.05188924547575794

0.40590405251803835

Натуралізовані коефіцієнти:

$a_0 = 125.1333$ $a_1 = -0.4167$ $a_2 = -0.1867$

У практичний 148.3333 123.3333 139.0

У середній 148.3333 123.3333 139.0

У практичний норм. 148.3333 123.3333 139.0

Process finished with exit code 0

Висновок:

Під час лабораторної роботи ми навчилися проводити двофакторний експеримент, перевірили однорідність дисперсії за критерієм Романовського, отримали коефіцієнти рівняння регресії, провели натуралізацію рівняння регресії.

Контрольні запитання:

1. Що таке регресійні поліноми і де вони застосовуються?

Регресійні поліноми – це апроксимуючі поліноми, за допомогою яких ми можемо описати функцію. Застосовуються в теорії планування експерименту.

2. Визначення однорідності дисперсії.

Опираючись на вимоги регресивного аналізу достовірне оброблення та використання вихідних даних експериментальних досліджень можливе лише тоді, коли дисперсії вимірювання функцій відгуку в кожній точці

експерименту є однаковими. Дано властивість називається однорідністю дисперсії.

3. Що називається повним факторним експериментом?

ПФЕ – багатофакторний експеримент в якому використовуються всі можливі комбінації рівні факторів. $N_{ПФЕ} = 2^k$ або 3^k або 5^k .